

Besluit tot het aanwijzen van het pand te Schoolstraat 16 te Gemert, kadastraal bekend als GMTOO sectie N perceelnummer 2303 als gemeentelijk monument

Het college van de gemeente Gemeert-Bakel,

gelet op artikel 3:1 ., eerste lid, van de Erfgoedverordening 2023 gemeente Gemeert-Bakel;

gelet op artikel 3:6., tweede lid, van de Erfgoedverordening 2023 gemeente Gemeert-Bakel;

gezien het advies van de monumentencommissie d.d. 31 mei 2023;

Besluit

1. tot het aanwijzen van het pand te Schoolstraat 16 te Gemert, kadastraal bekend als GM TOO sectie N perceelnummer 2303 als gemeentelijk monument;

Motivering

Uit de redengevende omschrijving is gebleken dat het pand waardevol is. Het pand is waardevol vanwege de uitdrukking van de sociaaleconomische ontwikkeling van Gemert in de negentiende en twintigste eeuw. Het pand representeert de welvarende textielindustrie in Gemert. Tevens is dit pand kenmerkend voor een traditionalistische bouwstijl. Het pand maakt onderdeel uit van het geheel van de Textielfabriek Van den Acker. Het pand bezit een grote mate van gaafheid. Ook is er sprake van enige zeldzaamheid op lokaal niveau. Ten slotte heeft de monumentencommissie in haar vergadering van 31 mei 2023 positief geadviseerd op de aanwijzing tot gemeentelijk monument.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering datum 23 juni 2026 namens het college van burgemeester en wethouders,

het college van burgemeester en wethouders,

Secretaris,

F. Kabbouti

de burgemeester,

M. van Veen

Gegevens

Gegevens

Complexnaam:

Van den Ackerterein

Adres:

Schoolstraat 16
5421 KT, Gemert

Provincie:

Noord-Brabant

Gemeente:

Gemert-Bakel

Kadastrale gemeente:

gemeente Gemert

Sectie:

Grondperceel:

perceelnummer 2303

Status:

gemeentelijk monument

Monumentnummer:

n.t.b.

Datum van aanwijzing:

n.t.b.

Kadaster deel/nr:

n.v.t.

Bouwjaar:

1907

Bouwstijl:

traditionalistisch

Architect:

n.v.t.

Categorie

Hoofdcategorie:

Woning

Subcategorie:

Woning

Omschrijving

Historie:

Aan de westzijde van het centrum van Gemert ligt het complex van Textielfabriek Van den Acker. Het complex is ingesloten tussen de Komweg, Schoolstraat en Ruijschenberghstraat. In 1931 is de naam van een deel van de Schoolstraat aan de noordzijde gewijzigd in Ruijschenberghstraat. Ruijschenbergh was de stichter van de Latijnse School waarnaar de Schoolstraat is vernoemd. Oorspronkelijk liep de Schoolstraat aan de zuidzijde door in de richting van de kerk en het kasteel van Gemert. Eind twintigste eeuw is deze onderbroken toen de Komweg werd aangelegd.

De textielnijverheid in Gemert vindt zijn oorsprong al in de zeventiende eeuw en was voor lange tijd een belangrijke inkomstenbron voor het dorp. Textielfabriek Van den Acker is een van de textielfabrieken in Gemert naast bijvoorbeeld de fabrieken van Prinzen en Raymakers. De voorloper van Van den Acker werd aan het begin van de negentiende eeuw opgericht door Hendrikus van den Acker. Dit bedrijf werd meerdere malen uitgebreid en ging over op de zonen en kleinzonen van Hendrikus van den Acker. In 1893 werd dit bedrijf opgeheven, maar in 1905 begon een van de kleinzonen een stoombontweverij. Dit is de fabriek die nu bekend staat als Textielfabriek Johan van den Acker. Na 200 jaar is de fabriek failliet gegaan en staan de panden leeg.

Op het Kadastraal Minuutplan van 1818 staat er het perceel 529 nog geen bebouwing. Het perceel is dan in eigendom van Hendrik Kivits, bakker van beroep en in gebruik als moestuin. In 1907 wordt aan dhr. Vogels vergunning verleend voor de bouw van een woonhuis op het perceel. In 1935 worden de drie woningen en een twee onder een kap links daarvan, kadastraal ingetekend. In 1973 wordt de huidige woning op Schoolstraat 14 kadastraal afgesplitst van de overige twee woningen van het rijtje. De naast gelegen 2/1 kapwoningen worden rond de jaren '90 van de twintigste eeuw gesloopt, vermoedelijk voor de aanleg van de Komweg.

De woning is gelegen aan de Schoolstraat en is met de nok evenwijdig aan de straat gebouwd. De woning is gebouwd vanuit een rechthoekige plattegrond. Het opgaande werk bestaat uit schoon metselwerk met een gestucte plint, gemetseld in een staand verband met getoogde gevelopeningen met hardstenen raamdorpels en aan de bovenzijde strek boven een boogveld gevuld met mozaïek tegeltjes. De woning is gedekt onder zadeldak met betonpannen. Een schoorsteen steekt door de nok. Deze is vermoedelijk opnieuw opgemetseld.

Exterieur:

De voorgevel van de woning is in staand verband gemetseld. Er is een gestucte plint en onder de zinken bakgoot wordt de gevel afgesloten met een gemetselde sierrand, met daarboven een overhoekse muizentand. In het midden van de gevel bevindt zich de oorspronkelijke voordeur met aan weerszijden een oorspronkelijk schuifvenster. De kozijnen zijn voorzien van zogenaamde kapelletjes. De bovenlichten van deur en ramen zijn tweeruits, de onderlichten hebben een vierruits verdeling. Alle gevelopeningen zijn getoogd met in het boogveld blauwwitte tegeltjes /tegelmoozaïek en in het boogveld van de voordeur beige tegels, waarschijnlijk later ingebracht. Er bevinden zich vier sierankers in de voorgevel die de achterliggende constructie verbinden met de gevel.

De linkerzijgevel van de woning is de kopgevel. Links in de gevel is een keldervenster met dievenijzers aangebracht. In het midden van de gevel is later een venster aangebracht onder rollaag en met gemetselde raamdorpelstenen. Op de verdieping bevinden zich twee vensters met vierruitsindeling en openslaande delen. Bovenin de kopgevel is een stalen roosvenster aangebracht. In de top bevindt zich een rond lichtgat. In de gevel meerdere muurankers die de achterliggende constructie met de gevel verbindt.

Het metselwerk van de achtergevel is beschadigd. Waarschijnlijk doordat deze eerder gestuct is geweest en getracht is deze stuclaag te verwijderen. In het midden van de gevel bevindt zich een deur met aan weerszijden een venster onder kleine rollaag met hardstenen dorpels. Het linker venster is later aangepast waarbij in het onderlicht een groot glasvlak is aangebracht. Het venster rechts lijkt oorspronkelijk en het bovenlicht heeft een tweeruits verdeling en het onderlicht een vierruits verdeling. Het raam rechts correspondeert met de achterliggende opkamer en de aanzet is daardoor iets hoger. Bij de plint is een stuclaag en boven in de gevel is, onder de goot, een overhoekse forse muizentand ingemetseld.

In de kopgevel bevinden zich onder een boogveld twee schuifvensters onder strek met in het boogveld blauwwitte tegels. Natuurstenen dorpels sluiten aan de onderkant de vensters af. De kozijnen zijn afgewerkt met een kapelletje. Ook hier is het onderlicht van het rechter venster later gewijzigd in een vast raam met een groot glasvlak. Het linker raam is vernieuwd en voorzien van dubbelglas. Centraal in de

gevel op de verdieping een houten luik in een getoogd houten kozijn onder strek met hardstenen dorpel. Het luik bestaat uit kraaldelen en heeft een vierruits venster. Ook hier in de gevel meerdere muurankers die de achterliggende constructie met de gevel verbinden.

Interieur:

Een lange gang verbindt de voordeur met de achterdeur en aan weerszijden zijn kamers met links tegen de achtergevel de kelder met opkamer. De indeling van het grondplan is op de begane grond nagenoeg oorspronkelijk gebleven, net als de deurkozijnen. In de gang is een lambrisering van betonemaille aanwezig, een procedé van pleisterwerk met cement, in zwang tussen ca. 1939 tot 19651. Aangezien de woning in 1907 is gebouwd is deze betonemaille lambrisering vermoedelijk later aangebracht. Bij binnenkomst via de voordeur is rechts de woonkamer en links een slaapkamer. De woonkamer heeft tegen de muur met de achterliggende keuken een schouw die van later datum is. In de slaapkamer bevinden zich aan de zijde van de opkamer, op de plaats waar vroeger de bedsteden gesitueerd waren, nu de douche en het toilet. Verderop in de gang bevindt zich rechts tegen de achtergevel de vernieuwde keuken met inbouwkast vermoedelijk uit de bouwtijd van de woning. Links van de gang, tegenover de keuken, de opkamer, die nog steeds met een paar treden bereikbaar is. Hier is ook de trap naar boven gesitueerd. De kamers boven hebben een latere indeling gekregen. De gordingskap bestaat uit twee oorspronkelijke A-spanten met oude en nieuwe gordingen en waarop later geïsoleerde dakplaten zijn aangebracht. Er zijn extra gordingen bijgelegd vermoedelijk vanwege de later aangebrachte geïsoleerde dakplaten.

Cultuurhistorische waardering

Cultuurhistorische waarden:'

De woning bezit hoge cultuurhistorisch waarde als uitdrukking van de sociaaleconomische ontwikkeling van Gemert in de 19e en 20ste eeuw en als uitdrukking van de typologische ontwikkeling van een vrijstaande woning van de eerste helft van de wintigste eeuw. De woning is later in eigendom van Textiel-fabriek Van den Acker gekomen en vertegenwoordigt daarmee een bijzondere herinneringswaarde.

Architectuur en kunsthistorische waarden:

De woning is architectuur- en bouwhistorisch waardevol en is gebouwd in traditionalistische bouwstijl met baksteengevels, siermetselwerk, sierankers, houten schuifvensters, mozaïektegels in de boogvelden en hardstenen raamdorpels. Waarbij duidelijk.

Situationele en ensemble waarden:

De woning is van hoge situationele waarde als onderdeel van een oud bebouwingslint aan de Schoolstraat. Tevens vormt de woning een ensemble met Schoolstraat 12, 14, 18, Ruijschenberghstraat 14 als onderdeel van de Textiel-fabriek Van den Acker.

Gaafheid en herkenbaarheid:

De woning dateert uit 1907 en verkeert in een hoge mate van oorspronkelijke staat. Het object is van belang vanwege de gaafheid en herkenbaarheid van de woning. Het metselwerk van de gevels en de gevelindeling zijn nog oorspronkelijk. Ook de indeling is nog grotendeels bewaard gebleven, net als interieurafwerkingen zoals A-spanten, balkenplafond, deurlijsten, paneeldeuren, lambrisering van betonemaille en inbouwkast uit de bouwtijd.

De later gewijzigde vensters in de keuken (rechter- en achtergevel) en het later aangebrachte dubbelglas in het venster in de rechterzijgevel doen afbreuk aan de gaafheid. Net als de aangebrachte betonpannen en verzwaarde/aangepaste kapconstructie.

Zeldzaamheid:

Er is sprake van zeldzaamheidswaarde door de gaafheid van exterieur en interieur. Tevens vertegenwoordigt de woning cultuurhistorische-, architectuurhistorische-, stedenbouwkundige- en zeldzaamheidswaarde op lokaal niveau.